

Op 't goede spoor

Naar een nieuw prognosemodel voor forensische producten binnen justitiële ketens

Peter Kruize en Paul Gruter

Samenvatting

Het WODC actualiseert jaarlijks het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) met schattingen van de behoefte aan producten in de justitiële ketens. De prognoses onderbouwen mede de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het huidige model werkt niet goed voor wat betreft forensische producten. Het doel van dit onderzoek is een verkenning van factoren die bepalend zijn voor de jaarlijkse behoefte aan een aantal belangrijke forensische producten. De resultaten van dit onderzoek kunnen worden gebruikt om in een vervolgfase het PMJ aan te passen.

In het onderzoek zijn relevante factoren geïdentificeerd die samenhangen met de behoefte aan forensische producten aan de hand van literatuuronderzoek, 'een-op-een'-gesprekken en twee expertbijeenkomsten. Tevens is er een cijfermatige analyse gemaakt van veiliggestelde sporen en sporendragers bij de politie. Verder is er gezocht naar een wijze waarop deze factoren kunnen worden geoperationaliseerd in meetbare variabelen.

Het forensische speelveld

De politie, het Openbaar Ministerie en het NFI vormen de hoofdrolspelers bij forensisch onderzoek. Het zoeken en veiligstellen van sporen(dragers) is in de regel een politieactiviteit. De analyse vindt deels plaats bij de politie zelf en wordt deels uitbesteed aan het NFI. Met behulp van het Service Level Agreement (SLA) worden vraag (politie en OM) en aanbod (NFI) – binnen de budgettaire grenzen – zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Naast het NFI zijn er andere externe partijen die forensische producten leveren. De financiering hiervan verloopt via de zogenaamde 'One-Stop-Shop'-gelden.

Twee expertbijeenkomsten

Er zijn twee expertbijeenkomsten georganiseerd met acht tot tien vertegenwoordigers uit de wetenschap, van de Nationale Politie, het Openbaar Ministerie, het NFI, particuliere onderzoeksinstituten en de rechterlijke macht. Tijdens deze twee bijeenkomsten stonden drie gebieden centraal, te weten: DNA, Drugs en Digitaal. Onderwerp van gesprek was de vraag wat nu de werkelijke behoefte is aan forensisch onderzoek, gevolgd door de vraag door welke factoren deze behoefte wordt bepaald.

Veiliggestelde sporen(dragers) bij de politie

De politie registreert alle veiliggestelde sporen en sporendragers in BVH aan de hand van een uniek SIN-nummer. Voor dit onderzoek werd het BVH-bestand over het jaar 2016 geanalyseerd. Dit

bestand bevat 201.253 SIN-nummers. De analyses laten zien dat er bij diefstallen/inbraken gemiddeld drie tot vier sporen(dragers) worden veiliggesteld, terwijl dit bij illegale handel (wapens/drugs) oploopt naar vijf tot zeven sporen(dragers). Per incident worden veruit de meeste sporen(dragers) veiliggesteld bij ‘moord en doodslag’, namelijk 22. Gemiddeld worden er dan wel de meeste sporen(dragers) veiliggesteld bij ‘moord en doodslag’, maar als we naar het totaal aan veiliggestelde sporen en sporendragers kijken, dan staat deze categorie slechts voor 9,3 procent van het geheel. Diefstal/inbraak uit woning beslaat met 27,4 procent van alle veiliggestelde sporen(dragers) het grootste deel, gevolgd door de handel in verdovende middelen (16 procent).

Ingrediënten van het prognosemodel

Voor het model is gezocht naar forensische producten die telbaar zijn, daarnaast zijn vergelijkbare producten binnen dezelfde productgroep ondergebracht. Hierdoor is het prognosemodel een selectie van forensische producten. De producten die in het model zijn opgenomen staan, hebben betrekking op een groot deel van het totaal aantal forensische producten, gemeten in aantallen. Ook wat betreft tijdsinvestering (uren) beslaan de in het model opgenomen producten een fors deel van de totale inzet. Niettemin blijft een substantieel deel van het forensische werk buiten beschouwing.

Figuur S1 Overzicht van producten die wel en niet in het prognosemodel worden opgenomen

Forensische producten <i>wel</i> in het model	Forensische producten <i>niet</i> in het model
Humane sporen	KIV-sporen
Referentiemateriaal	Overig digitaal onderzoek
Alcohol en drugs	Overige forensische producten
Digitale gegevensdragers	

In het prognosemodel zijn zowel forensische producten die geleverd worden door de politie als producten van het NFI meegenomen.

Figuur S2 Overzicht van forensische producten bij politie en NFI

	Politie	NFI
Humane sporen	<ul style="list-style-type: none"> Analyse vingersporen DNA-vooronderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> Analyse vingersporen DNA-onderzoek (minus referentiemateriaal)
Referentiemateriaal		<ul style="list-style-type: none"> DNA-onderzoek referentiemateriaal veroordeelden
Alcohol en drugs	<ul style="list-style-type: none"> Ademanalyse Verdovende middelen onderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> Toxicologisch onderzoek Verdovende middelen onderzoek
Digitale sporen	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek aan digitale gegevensdragers 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek aan digitale gegevensdragers

In het huidige PMJ worden geselecteerde vormen van geregistreeerde criminaliteit als factoren van invloed op het aantal forensische producten aangemerkt. Dit is een logische keuze. Forensisch

onderzoek ten behoeve van de opsporing vindt immers plaats als gevolg van criminele handelingen. Bij Alcohol en drugs is de relatie met de geregistreerde criminaliteitsomvang naar verwachting redelijk lineair. Feitelijk gaat het hier om de handhavingsinspanningen van de politie. Bij de productgroepen Humane en Digitale sporen is de relatie met de omvang van geregistreerde criminaliteit meer diffuus door technische ontwikkelingen (meer humane sporen kunnen worden veiliggesteld) en de digitalisering van de samenleving (meer digitale gegevensdragers voor handen). Bij de productgroep Referentiemateriaal is het aantal veroordeelde personen voor een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan maatgevend.

Het voorgestelde prognosemodel voor forensische producten ziet er daarmee schematisch als volgt uit:

Figuur S3 Prognosemodel forensische producten

